tema teoste hulka ka »Sädusse Ma-rahwa perrast antu, kes Liiwlandi gubernementi vallitsusse al ellawa« (tõlge, Tartu, 1804, 54 lk.), mis teade aga küsitav.

Recke-Napiersky III; Левицкій II; Е Пѣтуховъ, Императ. Юрьевскій, бывш. Дерптскій Университетъ за сто лѣтъ его существованія I (1902); Hermann, E. kirj. ajal., lk. 253. *A. S-te.*

LEPP-KIRSCHBAUM (pseudon. **Sophia Vardi**), **Marta Sophia,** kirjanik ja seltskonnategelane, sünd. 31. X. 1883 Harjumaal Nissi klk. Vardi v. koolimajas. Astus a. 1894 Tallinnas Plaestereri saksa era-algkooli ja 1897 kõrgemasse tütarlaste kooli, mida ei lõpetanud. Sõitis 1902. a. alul lastekasvatajana Moskva, kus tutvus töölisliikumise ja sotsialistliku kirjandusega. Elas järgmise talve kodumaal ja sõitis kevadel jälle lastekasvatajana Peterhofi maakonda ning asus sügisel Peterburi, kus sooritas 1904. a. kevadel koduõpetaja eksami. Asus jaan. 1905 Tallinna, kus võttis osa põrandaalusest revolutsioonilisest tegevusest, esinedes ühtlasi »Lootuse« seltsi näitelaval suuremates osades. Vangistati sama a. juulis ühes teiste Tallinna revolutsiooniliste tegelastega, kuid vabastati 15. X. tööliste poolt. 16. X. võttis L. osa tööliskoosolekutest ja sai Uuel turul mitu püssikuuli haava. Pääsnud haigemajast, kus põdes kuu aega, jätkas ta revolutsioonilist tegevust, sattus detsembris ühes suurema salgaga vangi ja saadeti Siberi Tobolski kubermangu. Põgenes sealt augustis 1906 Peterburi ja astus Černjäjevi üldhariduslikele kursustele. Teotses samal ajal Peterburis põrandaaluses organisatsioonis, hiljemini Kroonlinnas, Tartus ja Pärnus. Jäi Tartus soetõppe, pidi aga haigemajast paari kuu pärast põgenema, oli Peterburis ja Soomes ning astus 1907. a. sügisel Peterburi kõrgemaile kommerts-kursustele. L. arreteeriti järgmisel suvel, oli kuni jõuludeni Peterburis Spalernaja vangimajas, siis järgmise a. Riia keskvanglas ja vabastati 1910. a. alul tagatise vastu. Oli 3 kuud vabana Tallinnas, vangistati uuesti ja saadeti tagasi Tobolski kubermangu Taara linna. Tapiteekond kestis 3 kuud. Põgenes 1910. a. sügisel uuesti Peterburi ja sealt Soome, kus oli 1911. a. Savonlinna politseimeistri perekonnas lasteõpetajaks, nimetades ennast »Suislepaks«; asus sama a. kevadel Helsingi prof. Laitise juurde kodukooliõpetajaks; samal a. mõisteti ta Riias tagaselja 4-ks a. sunnitööle. L. sõitis sügisel Arhangelski, käis Solovetsi saarel ja asus siis Moskvas soomlase »Aino Lempi Haveri« nime all kristlikku saksa »guvernantede kodusse«. Sõitis 1912. a. kevadel Peterburi ja astus Fröbeli seltsi juures töötavatele pedagoogilistele kursustele, kus õppis kuni 1916. a., teenides ülalpidamist tundide andmisega. A. 1913 abiellunud Gustav Kirschbaumiga, võttis L. vaheajal osa ühes oma mehega geoloogilisest ekspeditsioonist Krimmi ja elas 1916. a. suve ning järgmise talve illegaalselt Pärnus. Revolutsiooni puhkemise järel võttis L. osa politilisest elust Peterburis ja Tallinnas ning varjas ennast Saksa okupatsiooni ajal võimude eest. Talvel 1919–20 oli ta eesti keele õpetajaks Tallinna II tütarl. gümnaasiumis, sõitis järgmisel sügisel 6 kuuks Saksamaale js töötas talviti 1921–23 Jäneda põllutöö keskkoolis ning pärast seda Tallinna naiskutsekoolis eesti keele õpetajana. — Viimaseil aa. on L. esinenud n. n. rahvusliku usu (Taara-usk) pooldajana.

L. esines ajakirjanduses esmakordselt a. 1902. Selle järel on ta rohkesti avaldanud artikleid, arvustusi ja vesteid »Tall. Teatajas«, »Päevalehes«, »Vaba Maas«, »Sotsialdemokraadis« j. m. Eriraamatuina on temalt ilmunud: jutukogud »Esimesed tuuled« (1914) ja »Seisates« (Tartus, 1919), romaan »Haabvere« (Tartu, 1926), dramaatilised teosed »Dekoratsioon« (Tartus, 1922) ja »Sirelid« (Tallinnas, 1923) ning kaks kogu »Mälestusi« (I, Tartus, 1922, II, Tall., 1923). — L. äratas tähelepanu juba »Esimeste tuulte« kergete ainete ja impressionistliku stiiliga. Need omadused on ka siiamaale olnud tema teoste vooruseks, kuna nad muidu on pisut hõredad ja laialivalguvad. Romaan »Haabvere« on mõeldud tõsisemalt, kuid kannatab liiga esile tungiva tendentsi all. Kõige väärtuslikumad on aga autori »Mälestused« temaaegse noorsoo ideelisist murranguist ja kannatusrohkeist kogemusist.

Isikl. j. m. saadud andmed. *F. T.*

LEWENHAUPT, Adam Ludwig, krahv, sõdur, sünd. aprillis 1659 Rootsi sõjaväe laagris Kopenhaageni ees; õppis Lundi, Upsala ja Rostoki ülikoolis. L. algas sõjaväelist karjääri vabatahtlikuna Baieri kuurvürsti väes türklaste vastu, hiljemini astus Hollandi ja a. 1698 Rootsi teenistusse. Võttes osa Põhja sõjast, teotses L. peamiselt Kura ja Leedu rindel. 1706. a. alul kõrgendati L. jalaväe kindraliks ja nimetati Riia ja selle piirkonna kindluste kuberneriks, hiljemini Liivi-Eestimaal ja Leedus olevate Rootsi sõjavägede ülemjuhatajaks. 1705. a. lõpul saatis L. peamiselt Tartu piirkonda venelaste vastu maa kaitseks 1500 ratsaväelast mitmes salgas, kes oma ülesandega enamvähem valmis said. Kui venelased märtsi lõpul Grodnost taganesid ja Kuramaa maha jätsid, läks L. sinna tagasi, kaasa võttes ka väikesed maale saadetud väesalgad. Suve lõpul saatis L. Liivimaale väikesi väesalku, et talupoegadele võimaldada vilja koristamist